

THE WORLD BANK

ธนาคารโลก

World Bank (WB)

เว็บไซต์ www.worldbank.org

ที่ตั้ง วอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐฯ

ก่อตั้งเมื่อ 27 ธ.ค. 2488 โดยนายจอห์น เมนาร์ด เคนส์ และนายแฮร์รี เดกซ์เตอร์ไวท์

สมาชิก 188 ประเทศ

ประธาน นาย David Malpass นักวิเคราะห์เศรษฐกิจชาวอเมริกัน ดำรงตำแหน่งในสมัยที่ 1 เมื่อ 9 เม.ย. 2562 (วาระ 5 ปี)

ภารกิจ WB ชื่อเดิม คือ ธนาคารเพื่อการบูรณะและพัฒนาระหว่างประเทศ (International Bank for Reconstruction and Development-IBRD) ก่อตั้งเมื่อ 27 ธ.ค. 2488 จากการประชุม United Nations Monetary and Financial Conference หรือ Bretton Woods Conference ที่เบรตตันวูดส์ สหรัฐฯ โดยประเทศมหาอำนาจในทวีปอเมริกาเหนือและยุโรป ซึ่งต้องการให้ WB เป็นทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติที่ให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา ทั้งด้านการเงินและการให้คำปรึกษาทางวิชาการและเทคนิค รวมทั้งนำเสนอแนวโน้มและการประเมินเศรษฐกิจโลก ประกอบด้วย 5 องค์กร ดังนี้

1. ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการฟื้นฟูบูรณะและพัฒนา (International Bank for Reconstruction and Development-IBRD) ทำงานร่วมกับรัฐบาล เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาแก่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนารวมถึงไทย

2. สมาพันธ์การพัฒนาระหว่างประเทศ (International Development Association-IDA) ทำงานร่วมกับรัฐบาล เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาแก่กลุ่มประเทศรายได้ต่ำ เช่น ลาว มองโกเลีย และกัมพูชา

3. บรรษัทการเงินระหว่างประเทศ (International Finance Corporation-IFC) ร่วมกับภาคเอกชนในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ อาทิ สนับสนุนโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ของบริษัท โซลาร์เพาเวอร์ (โคราช 1) จำกัด

4. สถาบันประกันการลงทุนแบบพหุภาคี (Multilateral Investment Guarantee Agency-MIGA) ทำหน้าที่รับประกันความเสี่ยงในการลงทุนโครงการเพื่อการพัฒนาที่มีความเสี่ยงสูง อาทิ โครงการพลังงานไฟฟ้าจากน้ำเขื่อนน้ำเทิน 2 ที่ลาว

5. International Centre for the Settlement of Investment Disputes (ICSID) ประสานงานเพื่อการลงทุนในประเทศที่มีความขัดแย้งรุนแรงและสงครามกลางเมือง (ไทยเป็นสมาชิกทุกองค์กร ยกเว้นองค์กรที่ 5)

WB จะเผยแพร่รายงานการคาดการณ์อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ในช่วง เม.ย. และ ต.ค. ของทุกปี พร้อมกับเสนอแนะนโยบายในการบริหาร นโยบายการเงิน และจัดการเศรษฐกิจมหภาค อีกทั้งจัดการประชุมระดับผู้บริหารกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund-IMF) โดยเชิญรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้ว่าการธนาคารกลาง นักวิชาการ ภาครัฐกิจ และภาคประชาสังคมเข้าร่วมหรือประเด็นด้านเศรษฐกิจโลกปีละ 2 ครั้ง คือ ช่วง เม.ย. และ ต.ค.

WB ให้ความช่วยเหลือทางการเงินมูลค่า 160,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นับตั้งแต่เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผ่านโครงการ COVID-19 Fast-Track Facility เพื่อสนับสนุนเงินทุนในการจัดสรรวัคซีนให้กับประเทศรายได้ต่ำ และโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการบูรณะและพัฒนาระหว่างประเทศ (International Bank for Reconstruction and Development-IBRD) และสมาพันธ์การพัฒนาระหว่างประเทศ (International Development Association-IDA) ในการรับมือกับโรค COVID-19 รวมถึงการปรับโครงสร้าง การปรับใช้ และการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ใหม่ นอกจากนี้ ยังอนุมัติเงินกู้ให้กับประเทศต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งประเทศรายได้ต่ำ-ปานกลาง เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ อีกทั้งเรียกร้องประเทศต่าง ๆ เร่งฉีดวัคซีน รวมถึงเรียกร้องประเทศร่ำรวยจัดสรรวัคซีนให้กับประเทศยากจนอย่างเร่งด่วน เพื่อบรรลุเป้าหมายยุติการแพร่ระบาดโรค COVID-19 ภายในสิ้นปี 2565 ซึ่งจะส่งผลให้เศรษฐกิจโลกฟื้นตัวได้เร็วขึ้น

นาย David Malpass ประธาน WB กล่าวในการประชุมประจำปีระหว่าง IMF และ WB เมื่อ 14 ต.ค.2565 ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐฯ ว่า ธนาคารโลกได้จัดตั้งกองทุนตัวกลางทางการเงิน (Financial Intermediary Fund: FIF) สำหรับการป้องกัน การเตรียมพร้อม และการรับมือกับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต หลังจากทั่วโลกได้รับผลกระทบจากสงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครน เพื่อช่วยเหลือประเทศสมาชิก รวมทั้งเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกประสานงานและดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตด้านอาหาร โดยการเพิ่มการผลิตทั่วโลกและช่วยเหลือประเทศที่กำลังเผชิญปัญหาความมั่นคงด้านอาหาร

บทบาทของ WB ในการกีดตันทางเศรษฐกิจต่อประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือด้านการเงิน

เมียนมา WB แสดงบทบาทในการกีดตันทางเศรษฐกิจต่อประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจาก WB โดยแจ้งระงับการจ่ายเงินสนับสนุนโครงการด้านการพัฒนาในเมียนมาเมื่อ 22 ก.พ.2564

ให้มีผลตั้งแต่วันที่มีการรัฐประหารในเมียนมา เมื่อ 1 ก.พ.2564 อีกทั้งขอให้รัฐบาลเมียนมาคืนเงินที่ได้รับจาก WB ไปแล้ว แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องใช้ ส่วนเงินที่รัฐบาลเมียนมาขอเบิกจ่ายก่อน 1 ก.พ.2564 และได้ดำเนินการจัดกิจกรรมไปแล้ว WB จะเบิกจ่ายตรงไปยังผู้รับเหมา ที่ปรึกษา หรือคู่สัญญา โดยไม่ผ่านรัฐบาลเมียนมาดังที่เคยปฏิบัติมา ทั้งนี้ WB ได้มีการประเมินสถานการณ์และตรวจสอบโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นไปตามนโยบายของ WB รวมทั้งมีการวิเคราะห์และติดตามผลกระทบของสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนข้อมูลให้หุ้นส่วนด้านการพัฒนาและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ใช้ประกอบการตัดสินใจ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการพัฒนาขั้นพื้นฐานแก่กลุ่มเปราะบางในเมียนมาโดยตรงผ่านหน่วยงานช่วยเหลือระหว่างประเทศ

อัฟกานิสถาน WB ระงับการให้เงินช่วยเหลืออัฟกานิสถานเมื่อ 24 ส.ค.2564 หลังจากกลุ่มตอลิบานเข้าควบคุมประเทศ ซึ่งการเคลื่อนไหวดังกล่าวเกิดขึ้นไม่กี่วันหลังจาก IMF ระงับการเข้าถึงทรัพยากรของ IMF ของอัฟกานิสถาน รวมถึงสิทธิพิเศษในการถอนเงิน (Special Drawing Rights-SDRs) ครั้งใหม่จำนวน 440 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 14,620 ล้านบาท) เนื่องจากประชาคมระหว่างประเทศยังไม่รับรองสถานะรัฐบาลอัฟกานิสถานอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ WB มอบเงินทุนประมาณ 5,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 176,000 ล้านบาท) ผ่านสมาคมพัฒนาระหว่างประเทศสำหรับโครงการฟื้นฟูและพัฒนาในอัฟกานิสถานตั้งแต่ปี 2545

WB อนุมัติเมื่อ 1 มี.ค.2565 ในการจัดหาเงินทุนมากกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ให้กับหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ระหว่างประเทศ เพื่อจัดหาด้านอาหารที่จำเป็นและเร่งด่วน การดำรงชีวิต สุขภาพ และการศึกษาให้กับประชาชนในอัฟกานิสถาน พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของ NGOs โดยโครงการทั้งหมดดำเนินการผ่านหน่วยงานของสหประชาชาติและ NGOs และมุ่งให้ความช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กผู้หญิง ซึ่งจะมีการควบคุมและตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าเงินทุนจะถูกนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำหรับโครงการที่จะดำเนินการ อาทิ โครงการความมั่นคงด้านอาหารฉุกเฉินของอัฟกานิสถาน โครงการการฟื้นฟูและการดำรงชีวิตของชุมชนในอัฟกานิสถาน โครงการตอบสนองภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพของอัฟกานิสถาน โครงการ Education Emergency Response in Afghanistan (EERA) ที่เพิ่มการเข้าถึงการศึกษาของเด็กและปรับปรุงสภาพการเรียนรู้ทั่วทั้งอัฟกานิสถาน โครงการสนับสนุนการทำงานของ NGOs และภาคประชาสังคม (CSOs) เพื่อให้สามารถส่งผ่านความต้องการขั้นพื้นฐานได้ทั่วอัฟกานิสถาน รวมทั้งเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานขององค์กรที่ได้รับคัดเลือก

ข้อวิจารณ์ WB

Wilmer Cutler Pickering Hale and Dorr ซึ่งเป็นบริษัทด้านกฎหมายของสหรัฐฯ ที่สืบสวนความผิดปกติของรายงาน Doing Business โดย WB ประจำปี 2561 กล่าวหาเมื่อ ต.ค. 2564 ว่า นาย Jim Yong Kim อดีตประธาน WB ได้กดดันให้เจ้าหน้าที่เปลี่ยนแปลงข้อมูลในรายงาน Doing Business ประจำปี 2561 เพื่อปรับอันดับของจีนให้ขึ้นมาอยู่ที่อันดับ 78 จากอันดับ 85 การกระทำดังกล่าวน่าจะเป็นไปเพื่อขอการสนับสนุนเงินทุนจากรัฐบาลจีน การกล่าวหาดังกล่าวอาจทำลายชื่อเสียงของ WB ซึ่งเป็นองค์กรด้าน

เศรษฐกิจและการเงินระดับโลก ขณะที่รายงาน Doing Business เป็นรายงานที่ประเทศต่าง ๆ ใช้อ้างอิงความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เมื่อเกิดความไม่โปร่งใสและข้อครหาถึงความเที่ยงธรรมในการจัดอันดับ ทำให้ความน่าเชื่อถือลดลง ซึ่งอาจนำไปสู่การยุติการเผยแพร่รายงานดังกล่าว หรือทำให้ประเทศต่าง ๆ อ้างอิงรายงานอื่น ๆ แทน เช่น รายงานการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันทั่วโลก โดย International Institute for Management Development (IMD) ของสวิตเซอร์แลนด์

WB ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักจากการดำเนินงานว่า ไม่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยและกำลังเผชิญวิกฤตในการสนับสนุนการค้าเสรี โดยมีการเรียกร้องให้ WB ดำเนินงานที่เอื้อประโยชน์ให้ทุกประเทศอย่างเท่าเทียม เพราะเห็นว่า การดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวของ WB ขัดต่อหลักประชาธิปไตย และเน้นการเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุนในประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจะซ้ำเติมความเหลื่อมล้ำระหว่างประเทศให้รุนแรงขึ้นในช่วงภาวะเศรษฐกิจโลกกำลังชะลอตัว อีกทั้งประธาน WB ที่มาจากการเลือกตั้งมักถูกชี้นำโดยสหรัฐฯ และสหรัฐฯ มีสิทธิใช้อำนาจยับยั้ง (Veto) แต่เพียงฝ่ายเดียว

ความร่วมมือกับไทย

ไทยเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 48 เมื่อ 3 พ.ค. 2492 ได้รับเงินกู้จาก WB ครั้งแรกปี 2493 จำนวน 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับโครงการบูรณะรางรถไฟโครงการปรับปรุงท่าเรือกรุงเทพฯ และโครงการพัฒนาระบบชลประทานของแม่น้ำเจ้าพระยา จากนั้นเมื่อปี 2545 เป็นต้นมา ความสัมพันธ์ไทย-WB ก้าวหน้ามาสู่ภาคพัฒนาที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการพัฒนาและการให้คำปรึกษาผ่านโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศ (Country Development Partnership-CDP)

ปัจจุบัน ไทย และ WB พัฒนาแนวทางการร่วมมือในรูปแบบ Country Partnership Strategy (CPS) ซึ่งเป็นรายงานประเมินการดำเนินงานของ WB ในการให้ความช่วยเหลือไทยตามยุทธศาสตร์ Thailand-World Bank Group Partnership for Development และยึดนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทย

การคาดการณ์เศรษฐกิจ

WB เผยแพร่รายงาน “East Asia and Pacific Fall 2021 Economic Update” ประจำเดือน ต.ค.2564 เมื่อ 27 ก.ย.2564 ปรับลดการประมาณการการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยอยู่ที่ 1% ซึ่งเป็นการปรับลดเป็นครั้งที่ 2 ของปี 2564 หลังปรับลดก่อนหน้านี้ช่วงไตรมาส 2/2564 อยู่ที่ 2.2% และเมื่อไตรมาสที่ 1/2564 อยู่ที่ 3.4% เพราะความเสียหายและบาดแผลทางเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ครั้งล่าสุด ทำให้ภาวะเศรษฐกิจไทยชะลอตัวลง อีกทั้งส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำของไทยให้รุนแรงขึ้น และจะทำให้มีคนจนเพิ่มขึ้นกว่า 170,000 คนในปี 2564 ซ้ำเติมภาวะหนี้ครัวเรือนระดับสูงของไทยให้หนักงวลงมากขึ้น ขณะเดียวกัน มาตรการควบคุมโรคที่เคยประสบความสำเร็จในการแพร่ระบาดระลอกก่อนกลับใช้ไม่ได้ผลกับสายพันธุ์เดลตา อย่างไรก็ดี ยังคงมีปัจจัยบวกจากภาคการส่งออกที่ขยายตัวอย่างเข้มแข็งจากความต้องการสินค้าจากต่างประเทศที่กลับมาอย่างรวดเร็ว

WB คาดว่า เศรษฐกิจไทยต้องใช้เวลาน้อย 3 ปีในการฟื้นตัว (2564-2566) จึงจะกลับไปขยายตัวได้เท่ากับช่วงก่อนวิกฤตโรค COVID-19 ล่าช้ากว่าที่คาดก่อนหน้านี้ว่าจะใช้เวลา 2 ปี (2564-2565) เนื่องจาก 1) ไทยยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการฉีดวัคซีนร้อยละ 70 ของประชากรในปี 2564 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ โดยไทยจะฉีดวัคซีนได้ร้อยละ 60 ภายในปี 2564 และคาดว่าจะได้ถึงร้อยละ 70 ที่จะช่วยลดอัตราการเจ็บป่วยรุนแรงและการเสียชีวิต พร้อมขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้กลับมาดำเนินต่อไปได้ในภายในกลางปี 2565 2) ภาวการณ์ท่องเที่ยว เครื่องจักรทางเศรษฐกิจหลักของไทย ยังไม่ฟื้นตัว โดยคาดว่าทั้งปี 2564 จะมีชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวผ่านโครงการภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์เพียง 160,000 คน ซึ่งอุตสาหกรรมทางการท่องเที่ยวจะเดินหน้าต่อไปได้ ก็ต่อเมื่อไทยฉีดวัคซีนได้ร้อยละ 70 ในกลางปี 2565 ทั้งนี้ ในครึ่งหลังของปี 2565 WB คาดว่า จะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามายังไทยเพียง 1.7 ล้านคน น้อยกว่าที่ไทยเคยได้รับก่อนการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ที่ 40 ล้านคน

ในปี 2565-2566 WB ปรับลดคาดการณ์การเติบโตของเศรษฐกิจโลก และเตือนว่าหลายประเทศอาจเข้าสู่ภาวะถดถอย เนื่องจากความเสี่ยงจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โดยอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจโลก คาดว่าจะลดลงเหลือ 2.9% ในปี 2565 จาก 5.7% เมื่อปี 2564 ซึ่งต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ที่ 4.1% เมื่อ ม.ค. 2565 และคาดว่าจะอยู่ในระดับดังกล่าวจนถึงปี 2566-2567 ขณะที่อัตราเงินเฟ้อยังคงสูงกว่าเป้าหมาย ทั้งนี้ เป็นผลจากสงครามในยูเครน ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่สูงขึ้น ความเสียหายที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ของเศรษฐกิจโลก

สำหรับเศรษฐกิจไทย WB คาดว่าจะเติบโต 3.4% ในปี 2565 เพิ่มขึ้นจากเดิมที่คาดการณ์ไว้ที่ 2.9% และเศรษฐกิจไทยจะฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องโดยอัตราการเติบโตจะเพิ่มเป็น 3.6% ในปี 2566 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากภาคการท่องเที่ยว การลงทุน การบริโภคของภาคเอกชนที่ฟื้นตัว และการจ้างงานที่คาดว่าจะกลับเข้าสู่ระดับก่อนการแพร่ระบาด ขณะที่ระบบการเงินโดยรวมของไทยยังมีเสถียรภาพ การขาดดุลการคลังที่ลดลง และการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ สำหรับความท้าทายของเศรษฐกิจไทยในปี 2566 มาจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ เฉพาะอย่างยิ่งการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก อัตราเงินเฟ้อและแรงกดดันด้านราคาที่ยังอยู่ในระดับสูง

